

MODÜL 3

ETTİRGEN EYLEMLER / CAUSATIVES

ÖRNEK KONUŞMA

- Aysun : Boğaz'da yeni bir ev yaptırıyoruz. Planı tanınmış bir mimara çizdirdik. Evi de zevkli bir dekoratöre dekore ettirmek istedik. Arkadaşlar sizi tavsiye ettiler.
- Dekoratör : Evin planını görebilir miyim?
- Aysun : Tabii buyurun.
- Dekoratör : Hımm! Bahçe de var.
- Aysun : Çiçekleri çok seviyoruz. Bu yüzden bir bahçe yaptırmaya karar verdik.
- Dekoratör : Çok güzel. Burası da mutfak. Mutfağı ne şekilde arzu ediyorsunuz?
- Aysun : Mutfağa açık yeşil fayans döşetmeyi düşünüyoruz, yerleri de parke kaplatmayı planlıyoruz.
- Dekoratör : Bütün detayları konuşmadan önce evi bana gösterebilir misiniz?
- Aysun : Tabii, arabam dışarda. Birlikte gidip evi görelim.

ÖRNEK CÜMLELER

1. Annesi bebeği giydirdi ve sokağa çıkardı.
2. Babaannenin gözleri iyi görmüyor. Mektubu Ahmet'e okuttu.
3. Öğretmen problemi öğrencilere çözdürdü.
4. Bu iş bitmiş. Hanginiz bitirdi?
5. Ben işi bitiremedim. Ağabeyime bitirttim.
6. Bu pantolonu kendim kısalttım ama çok vaktimi aldı! Bir dahaki sefere terziye kısalttıracam.

ALIŞTIRMALAR**A. a) -Dir with intransitive verbs:**

Aşağıdaki cümleleri parantezdeki özneyi kullanarak ettirgen hale getiriniz:

Change the sentences below into causative form using the subjects provided in parentheses.

Örnek:

Mesut sık sık güler. (Korkut)

>> Korkut Mesut'u sık sık güldürür.

1. Aysun'la Ahmet evlendi. (memur)
2. Askerler cephede savaştı. (komutan)
3. Ahsen'le Arzu barıştı. (Fatma)
4. Mehmet çok kızdı. (arkadaşı)
5. Sevtap hiç sevinmedi. (aldığı haber)

b) -Dir withtransitiv verbs:

Aşağıdaki cümleleri parantezdeki özneyi kullanarak ettirgen hale getiriniz:

Change the sentences below into causative form using the subjects provided in parentheses.

Örnek:

Doktor Hasan'ı tedavi etti. (babası)

>> Babası doktora Hasan'ı tedavi ettirdi.

1. Tamirci arabayı tamir etti. (Hakan)
2. Temizlikçi camları sildi. (Seval)
3. Can odasındaki çöpleri döktü. (annesi)
4. Ayşe eski günleri düşündü. (Mehmet)
5. Terzi elbiseyi daralttı. (Fatoş)

B. a) -t with intransitive verbs:

Aşağıdaki cümleleri parantezdeki özneyi kullanarak ettirgen hale getiriniz:

Change the sentences below into the causative form using the subjects provided in parentheses.

Örnek:

Bu evin içi epey düzelmiş. (İç dekoratör)
>> Dekoratör evin içini epey düzeltmiş.

1. Fabrikada üretim yüzde on oranında azalacak. (müdür)
2. Süt ekşimiş. (kardeşim)
3. Pantolonumun boyu kılalacak. (ben)
4. Gümüşler parlayacak. (Ayşe)
5. Bomba patladı. (teröristler)

b) -t with transitive verbs:

Aşağıdaki cümleleri parantezdeki özneyi kullanarak ettirgen hale getiriniz:

Change the sentences below into causative form using the subjects provided in parentheses.

Örnek:

Ben makinada çamaşırları yıkadım. (annem)
>> Annem bana çamaşırları makinada yıkattı.

1. Garson restoranda üç kişilik masa ayıracak. (ben)
2. Yolcular uçak kalkınca kemerlerini bağladılar. (hostes)
3. Garson tuzu getirdi. (ben)
4. Sekreter odacıdan dosyaları istedi. (müdür)
5. Ağabeyim akşam yemeğini pişirdi. (annem)

C. a) -Ir/Er with *intransitive verbs*:

Aşağıdaki cümleleri parantezdeki özneyi kullanarak ettirgen hale getiriniz:

Change the sentences below into causative form using the subjects provided in parentheses.

Örnek:

Süt taşı. (ben)

>> *Ben sütü taşırdım.*

1. Yemek pişecek. (aşçı)
2. Bardaklar yere düştü. (kardeşim)
3. Bu toplantı saat yedide bitecek. (başkan)
4. Raporlar dolaptan çıktı. (sekreter)
5. Hasta yatağına yattı. (hemşire)

b) -Ir with the *transitive verb* içmek:

Bir örnek verilmiştir:

Örnek:

Bebek sütü saat beşte içecek. (bakıcı)

>> *Bakıcı sütü bebeğe içirecek.*

Ç. -Dir, -t, -Ir

Aşağıdaki boşluklara uygun ettirgen eki koyunuz:

Fill in the blanks with the correct causative suffixes.

1. İstanbul Belediyesi çevre bilincini yaygınlaş————ırıyor.
2. Her yıl kutlanan 23 Nisan Çocuk Bayramı'nda büyükler çocukları sevin————iyor.
3. Gazeteciler tüm adayları sorularıyla terle————tiler.
4. Hakim sigorta şirketine hastanın tüm masraflarını öde————ti.
5. Çocuklar için özel tiyatro yap————maya çalışıyoruz.
6. Jüri birincilik ödülünü çok başarılı iki yazara paylaş————dı.

7. Sorumluluk insanları genç yaşta olgunlaş——ır.
8. Savaş dünyanın ekolojik dengesini değiş——ir.
9. Hakem oyuncularından birini oyundan çık——dı.
10. Ahmet çoktandır arkadaşım Deniz'le tanışmak istiyordu. Ben de geçen gün ikisini partide tanış——dım.
11. Bu balon tam şişmemiş. Sen şiş——ir misin yoksa ben ablama şişir——eyim mi?
12. Müfettiş muhasebeciye tüm evrakları aç——mış.
13. Yazın bile yolculuğa çıkarken hepimiz yanınızda mutlaka bir kazak bulun——un.
14. Bu kitap yazarına çok para kazan——dı.
15. Enflasyon herkesin hayatını zorlaş——dı.
16. Annem kardeşime bakkaldan deterjan al——dı.
17. Melahat Hanım polise hırsızın yerini bil——di ve onu yakala——tı.
18. Konuşmacı sesi duyulmayınca görevliye mikrofonun sesini aç——dı.
19. Kompozisyonumdaki imla hatalarını ağabeyime düzelt——eceğim.
20. Zühal Olcay kariyerini Türk Sineması'nda sağlamlaş——dı.

D. Aşağıdaki cümleleri ettirgen eki kullanarak yazınız.
Rewrite the sentences presented below using causative suffixes.

Örnek:

Öğretmen öğrencilere "Soruları cevaplayın," dedi.
 >> Öğretmen öğrencilere soruları cevaplattı.

1. Müdür sekreterine "Cemal Bey'i ara," dedi.
2. Müşteri satıcıya "Bana vitrindeki bluzu çıkartır mısınız?" dedi.
3. Ali kitapçıya "Bu kitabı benim için sipariş eder misiniz?" dedi.
4. Ayşe tamirciye "arabayı tamir eder misiniz?" dedi.

- E. Aşağıdaki cümleleri ettirgen eki kullanarak yazınız.
Rewrite the sentences presented below using causative suffixes.

Örnek:

Müdür sekreterinin toplantıda telefonları bağlamasına izin vermedi.
 >> *Müdür sekreterine toplantıda telefonları bağlatmadı.*

1. Öğretmen zil çalmadan öğrencilerin dışarı çıkmasına izin vermedi.
2. Melahat Hanım üç yaşındaki oğlunun sokakta oyun oynamasına izin vermedi.
3. Doktorlar hastanın ameliyattan sonra kimseyle görüşmesine izin vermediler.
4. Annesi Ayşe'nin korku filmi seyretmesine müsaade etmedi.
5. Yetkililer televizyonda terör filmlerinin gösterilmesini yasakladılar.
6. Ayşe misafirlerin çocukluk resimlerini görmesini istemedi.

- F. Nermin kocası Murat'la bahse girdi. Murat bahsi kaybetti. Bunun üzerine Nermin evdeki işleri ona yaptırdı. Nermin'in Murat'a neler yaptırdığını aşağıdaki ipuçlarını kullanarak bulun:

Nermin made a bet with her husband Murat. Murat lost the bet. As a form of payment Nermin had him do all the chores in the house. Find the things that Nermin had her husband do by examining the hints provided below.

Örnek:

yerleri süpürmek
 >> *Nermin Murat'a yerleri süpürttü.*

1. çöpleri dökmek	5. halıları çırpmak
2. bulaşıkları yıkamak	6. çamaşırları ütölemek
3. camları silmek	7. çamaşırları yerlerine yerleştirmek
4. tozları almak	8. garajı temizlemek

- G. Aşağıdaki yerlerde neler yaptırılır?
What kinds of things are done in the places listed below?

Örnek:

Araba tamircisi
 >> *Tamircide araba tamir ettirilir.*

1. Kuaför
2. Terzi
3. Veteriner
4. Eczane
5. Kuru temizleyici
6. Fotokopici

Ğ. Yeterince paranız olsa başkalarına neler yaptırırdınız?
If you had enough money what kinds of things would you have others do for you?

Örnek:

Bir sekreter tutar mektuplarımı yazdırırdım.

Bir aşçı tutar yemeklerimi ona yaptırırdım / pişirtirdim.